

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	CYNGOR SIR
Dyddiad:	5 MAWRTH 2026
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF 2026/27
Deilydd Portffolio:	CYNG ROBIN WILLIAMS – DIRPRWY ARWEINYDD A DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID, BUSNES CORFFORAETHOL A PHROFIAD Y CWSMER
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES - CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	MARC JONES - CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Ffôn:	01248 762601
E-bost:	rmjfi@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2026/27, a bydd yn cael ei chyflwyno i'w chymeradwyo gan y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 5 Mawrth 2026.

ARGYMHELLION

Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2026/27 i'r Cyngor llawn:-

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2025/26 a Ddygwyd Ymlaen – Cronfa Gyffredinol	Para 4.1	8,394
Adnewyddu Asedau / Prynu Asedau Newydd	Para 4.2 a 4.3	6,937
Isadeiledd Gwastraff	Para 6.1	3,806
Pier a Phontynau Porthaethwy	Para 6.2	225
Adnewyddu Canolfan Hamdden Plas Arthur	Para 6.3	1,650
Balchder Bro	Para 6.4	1,500
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	31,572
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2026/27		54,084
Cyllidir Gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,761
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		5,047
Cymunedau Dysgu – Benthyca Digefnogaeth		0
Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		271
Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig		3,452
Grantiau Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru		10,044
Benthyca Digefnogaeth - Cronfa Gyffredinol		937
Gwarged Cyfrif Refeniw'r CRT		5,418
Grantiau Allanol y CRT		17,291
Benthyca Digefnogaeth y CRT		8,863
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2026/27		54,084

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Bydd nifer o gynlluniau ychwanegol yn cael eu hystyried yn y rhaglen gyfalaf, a'r prif ystyriaethau o ran cyllido fydd fforddiadwyedd a manteisio i'r eithaf ar gyllid grant allanol.		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae cynnig y gyllideb gyfalaf yn fater a neilltuwyd i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Amherthnasol		
DD – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion hirdymor fel Ynys?	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid er mwyn cynnal asedau'r Cyngor, ac mae'n ffurfio rhan o'r strategaeth i wireddu'r amcanion a nodir yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor.
2	A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau/dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Bydd parhau i gynnal a chadw asedau'r Cyngor yn atal costau uwch yn y dyfodol
3	A fuom yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, nodwch gyda phwy	Mae prosiectau cyfalaf yn gysylltiedig â'r rhaglen Cymunedau Dysgu a'r CRT yn cydfynd â blaenoriaethau a osodwyd gan Lywodraeth Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth gynllunio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai hynny y mae'r penderfyniad yn effeithio'n uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Fel rhan o'r broses ymgynghori ar Gynllun Corfforaethol y Cyngor 2023 – 2028, gofynnwyd nifer o gwestiynau i ddinasyddion yn ymwneud â gwariant cyfalaf a'u blaenoriaethau.
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid er mwyn cynnal asedau'r Cyngor, ac mae'n ffurfio rhan o'r strategaeth i wireddu'r amcanion a nodir yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar unrhyw un sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Ni nodwyd unrhyw effeithiau posibl.
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Ni nodwyd unrhyw effeithiau posibl.
E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (TA) (gorfodol)	Mae'r TA wedi ystyried yr adroddiad ac mae'r sylwadau wedi'u hymgorffori yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Awdur yr adroddiad.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Busnes y Cyngor yn aelod o'r TA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dim effaith uniongyrchol ar AD.

5	Eiddo	Lluniwyd y rhaglen gyfalaf mewn trafodaeth â'r Prif Swyddog Eiddo ac Asedau a'r Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo.
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Mae sylwadau'r Pennaeth TGCh wedi'u hymgorffori yn yr adroddiad.
7	Sgriwtini	I'w gadarnhau
8	Aelodau Lleol	Mae'r cynigion yn berthnasol i'r holl Aelodau.
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar Gyllideb Gyfalaf 2026/27 Atodiad 2 – Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig Derfynol 2026/27		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad ar y Strategaeth Gyfalaf 2026 - 2031 - Pwyllgor Gwaith, 27 Ionawr 2026 Cyllideb Gyfalaf 2025/26 – Cyngor llawn 6 Mawrth 2025 Adroddiadau Monitro Cyfalaf Chwarterol 2025/26 – Pwyllgor Gwaith - 23 Medi 2025, 25 Tachwedd 2025, 24 Chwefror 2026		

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r Gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2026/27, sydd wedi'i chynnwys isod, yn ystyried yr egwyddorion yn y Strategaeth Gyfalaf 2025 – 2030 a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2025. Diweddarwyd y Strategaeth Gyfalaf i adlewyrchu'r gyllideb gyfalaf arfaethedig ar gyfer 2026/27, ond nid yw egwyddorion y strategaeth wedi newid.

2. EGWYDDORION Y STRATEGAETH GYFALAF

- 2.1. Mae'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2025/26 wedi cael ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn, a chafodd ei diweddarau ar gyfer y cyfnod 2026/31 i adlewyrchu'r lefelau cyllido newydd, unrhyw newidiadau ym mlaenoriaethau'r Cyngor ac unrhyw newidiadau a nodwyd yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2026/27, fydd yn cael ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2026.

- 2.2. Mae'r Strategaeth Gyfalaf gyfredol yn nodi'r egwyddorion canlynol ar gyfer y Cyngor wrth lunio ei raglen gyfalaf:-

- Bob blwyddyn, bydd y cyllid cyfalaf yn cael ei ddyrannu er mwyn sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol i'w diogelu ar gyfer y dyfodol.
- Bydd y Cyngor yn defnyddio cyllid cyfalaf allanol pryd bynnag y bo'n bosibl a fforddiadwy.
- Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer asedau sydd eu hangen ar y Cyngor i'w helpu i gyflawni ei ddyletswyddau statudol.
- Mae'r Cyngor yn dal i fod wedi ymrwymo i'r Rhaglen Cymunedau Dysgu, a bydd yn parhau i ddefnyddio cyllid allanol Cymunedau Dysgu yn llawn.

- 2.3. Mae'r strategaeth yn cynnwys ychydig mwy o wybodaeth ynghylch sut y byddai'r egwyddorion hyn yn cael eu cyflawni, ac mae'n cynnwys y pwyntiau allweddol canlynol:-

- Mae'r rhaglen Cymunedau Dysgu yn cael ei hystyried ar wahân i weddill y rhaglen gyfalaf gyffredinol.
- Mae prynu asedau newydd i gymryd lle asedau presennol ac asedau sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes yn fuddiol o ran lleihau costau refeniw, a bydd y rhaglen gyfalaf yn dyrannu cyllid er mwyn prynu neu wella offer TG presennol, cerbydau ac adeiladu'r Cyngor.
- Mae'n ofyniad statudol i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl, a bydd y rhaglen gyfalaf yn dyrannu cyllid yn flynyddol er mwyn cydymffurfio â'r gofyniad hwn.
- Bydd swm yn cael ei ddyrannu'n flynyddol er mwyn cyllido gwaith gwella ffyrdd. Bydd y swm yn ddibynnol ar y swm sydd ei angen i gyflawni isafswm gwerth unrhyw gontract, y lefel o gyllid allanol a mewndol sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod.
- Bydd prosiectau sydd angen cyllid cyfatebol yn cael eu hasesu fesul achos, a bydd unrhyw benderfyniad i ddyrannu cyllid yn seiliedig ar sut mae'r prosiect yn cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw parhaus a'r gymhareb rhwng cyllid y Cyngor a chyllid allanol.
- Ni fydd y Cyngor yn ymgymryd â phrosiectau sy'n cael eu cyllido gan fenthycu digefnogaeth oni bai bod y gostyngiad mewn costau refeniw, neu'r incwm ychwanegol a gynhyrchir, yn ddigon i dalu am unrhyw gostau cyllido cyfalaf ychwanegol.

- 2.4. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hefyd yn egluro sut y dylid asesu unrhyw fid newydd, fel a ganlyn:-

- I ba raddau mae'r prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau Cynllun y Cyngor;
- A yw'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol;
- A fydd y prosiect yn creu arbedion refeniw;
- A fydd y prosiect yn helpu i liniaru risg corfforaethol.

3. CYLLIDO RHAGLEN GYFALAF 2026/27

3.1. Dangosir y cyllid sydd ar gael i gyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2026/27 yn Nhabl 1, isod. Dylid nodi fod y ffigyrau ar gyfer y Grant Cyfalaf Cyffredinol a Benthycia â Chefnogaeth yn seiliedig ar ffigyrau'r setliad terfynol ar gyfer Llywodraeth Leol a gyhoeddwyd ar 20 Ionawr 2026.

Tabl 1
Rhagolwg o'r Cyllid Cyfalaf ar gael ar gyfer 2026/27

Ffynonellau Cyllido	£'000	£'000
Rhaglen Gyfalaf y Gronfa Gyffredinol		
Cynlluniau / Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2025/26	7,457	
Grant Cyfalaf Cyffredinol 2025/26 ni ddefnyddiwyd	426	
Grant Cyfalaf Cyffredinol 2026/27	2,761	
Benthycia â Chefnogaeth	3,668	
Grantiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU (gwarantedig)	5,306	
Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	48	
Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig	1,909	
Cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf Gyffredinol (Cronfa'r Cyngor)		21,575
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		
CRT - Gwarged yn ystod y flwyddyn	5,418	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru a grantiau allanol eraill	17,291	
Cyllid ar gyfer y CRT		22,709
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2026/27		44,284

3.2. Mae'r Cyllid Cyfalaf Cyffredinol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer 2026/27 £155k (3.15%) yn uwch na'r dyraniad ar gyfer 2025/26. Er bod y cynnydd yn cael ei groesawu, nid yw'n gwneud yn iawn am y gostyngiad yng ngwerth gwirioneddol y cyllid oherwydd effaith chwyddiant.

Er bod gan y Cyngor hen adeiladau ysgol sydd eto i'w gwerthu, mae'r derbyniadau cyfalaf wedi cael eu neilltuo ar gyfer cyllido'r ysgol newydd, e.e. nid yw adeilad Ysgol Llangaffo wedi cael ei werthu eto, ond mae unrhyw dderbyniadau cyfalaf a dderbynnir yn y dyfodol yn sgil gwerthu'r adeilad ysgol wedi cael eu dyrannu er mwyn cyfrannu at gostau Ysgol Santes Dwynwen. Mae gan y Cyngor ychydig o asedau y mae'n dymuno'u gwaredu, ac mae yna falans o dderbyniadau cyfalaf sydd heb gael eu dyrannu ar gyfer unrhyw gynlluniau penodol. Ar hyn o bryd, mae £267k o dderbyniadau cyfalaf ar gael i gyllido gwariant cyfalaf yn 2026/27, neu mewn blynyddoedd i ddod.

3.3. Yn y gorffennol, mae'r Cyngor wedi cadw arian mewn cronfeydd wrth Gefn clustnodedig er mwyn cyllido prosiectau unigol. Mae'r Cyngor yn parhau i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i gydbwyso'r gyllideb refeniw. Defnyddiwyd £2.46m yn 2025/26 ac argymhellir defnyddio £1.685m yn 2026/27. Er hynny, mae'r balansau cyffredinol yn parhau i fod yn uwch na'r isafswm sy'n cael ei argymhell, sef 5% o'r gyllideb refeniw net. Fodd bynnag, nid oes sicrwydd faint o gyllid uwchlaw'r ffigwr hwn fydd ar gael nes bydd cyfrifon terfynol 2025/26 wedi cael eu cau, ond mae'n bosib y gellir rhyddhau rhywfaint o gyllid o'r balansau cyffredinol i gefnogi'r rhaglen gyfalaf yn 2026/27.

3.4. Mae cyllid y CRT wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau'r CRT, ac ni ellir ei ddefnyddio at unrhyw ddiben arall. Erbyn hyn, rhagwelir y bydd balans cronfeydd wrth gefn y CRT wedi gostwng i'r isafswm ac ni fydd modd rhyddhau unrhyw gyllid pellach o'r cronfeydd wrth gefn. Mae'r gwarged a gynhyrchir gan gyfrif refeniw'r CRT yn cael ei ail-fuddsoddi yn y stoc dai drwy'r rhaglen gyfalaf, ac mae'r ffigwr uchod yn seiliedig ar amcangyfrif o'r gwarged, fel y nodir yn y Cynllun Busnes 30 mlynedd. Mae'r cyllid grant yn cynnwys Lwfans Atgyweiriadau Mawr LIC a chyllid grant ar gyfer datblygu cyfleuster gofal ychwanegol ym Mhorthaethwy.

4. RHAGLEN GYFALAF ARFAETHEDIG 2026/27

4.1. Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2025/26

Mae adroddiad monitro'r gyllideb gyfalaf ar ddiwedd chwarter 3 2025/26 yn nodi tanwariant posib o £9.849m yn y rhaglen gyfalaf, er gall y sefyllfa derfynol newid yn ystod y chwarter olaf. Cyflwynir adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith pan fydd y sefyllfa derfynol ar gyfer 2025/26 yn hysbys, ynghyd â chais am ganiatâd i ddwyn y cyllid ymlaen o 2025/26 i 2026/27. Mae'r cynlluniau sy'n debygol o gael eu dwyn ymlaen i 2026/27 i'w gweld yn Tabl 2, isod:-

Tabl 2
Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2025/26

Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2025/26	2026/27 £'000
Cynnal a Chadw Ysgolion	913
Cynnal a Chadw Adeiladau Cyngor Eraill	447
Cerbydau	120
Uwchraddio Toiledau Cyhoeddus	280
Uwchraddio Toiledau mewn Ysgolion Uwchradd	43
Trwsio a Chynnal a Chadw - Llyfrgell Porthaethwy	17
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Garreglwyd	355
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Brwynog	12
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Plas Mona	20
Trwsio a Chynnal a Chadw - Hen Reithordy	35
Trwsio a Chynnal a Chadw - Gors Felen	215
Cynllun Buddsoddi Rheoli Gwastraff	816
Canolfan Hamdden Plas Arthur	683
Canolfan Hamdden Amlwch	74
Canolfan Hamdden David Hughes	28
Safle'r Goron, Caergybi - Ailddatblygu	816
Trawsnewid Trefi - Terfynfa Forol Amlwch	480
Trawsnewid Trefi - Grant Creu Lle	301
Caergybi: Prosiect Trawsnewid a Yrrir gan Ddiwylliant a Threftadaeth	2,500
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd (Cyllid Cyfatebol)	239

Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2025/26	2026/27 £'000
Cyfanswm Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	8,394
Cyllidir Gan	
Benthyca â Chefnogaeth - Cronfa Gyffredinol	1,379
Grantiau Llywodraeth Cymru	1,597
Grantiau Llywodraeth y DU	2,683
Derbyniadau Cyfalaf	223
Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig	1,117
Grant eEPR (Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr dros Becynwaith) DEFRA	458
Benthyca Digefnogaeth	937
Cyfanswm y Cyllid ar gyfer Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	8,394

4.2. Adnewyddu Asedau / Prynu Asedau Newydd

Bob blwyddyn, mae'n rhaid buddsoddi yn asedau'r Cyngor er mwyn ymestyn eu hoes a sicrhau eu bod yn addas at eu diben, neu brynu asedau newydd i gymryd lle asedau sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes. Cynigir y symiau canlynol:-

- **Adnewyddu Ysgolion** – Mae'r gost o glirio'r ôl-groniad o waith cynnal a chadw yn y 44 o ysgolion sy'n eiddo i'r Cyngor yn sylweddol, ac ni ellir ei gyllido'n llawn yn y tymor byr a chanolig. Efallai y bydd rhaglen moderneiddio ysgolion y Cyngor yn lleihau peth o'r gost hon, ond bydd nifer fawr o'r ysgolion presennol yn parhau i gael eu defnyddio yn y tymor hir. Dyranwyd swm o £900k.
- **Adnewyddu Adeiladau heblaw Ysgolion** - Oherwydd na fu digon o gyllid ar gael ers nifer o flynyddoedd, mae cyflwr adeiladau'r Cyngor yn parhau i ddirywio. Mae'r Tîm Gwasanaethau Eiddo wrthi'n diweddarau cost y gwaith sydd angen ei wneud. Dyranwyd £334k o'r gyllideb graidd ac efallai y gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ddyrannu cyllid ychwanegol o gronfeydd wrth gefn y Cyngor, ar ôl cau'r cyfrifon a phan fydd union gost y gwaith sydd angen ei wneud yn hysbys.
- **Ail-wynebu Priffyrdd** - Mae'r Adroddiad Statws ac Opsiynau Blyneddol yn cadarnhau fod angen cyllideb flynyddol o £2.5m er mwyn cynnal amodau Sefydlogrwydd Eiddo (Ataliol) ar ein ffyrdd. Os yw'r gyllideb yn llai na'r swm gofynnol hwn, bydd y gwaith yn llai effeithlon ac ni fydd yn cynnig cystal gwerth am arian. Gallai greu costau ychwanegol i'r Awdurdod Priffyrdd, yn sgil gorfod gwario mwy ar waith brys ac mae risg hefyd y byddai'r Awdurdod yn wynebu mwy o hawliadau trydydd parti yn ei erbyn. Mae £1.7m wedi'i ddyrannu ar gyfer y gwaith hwn. Fodd bynnag, roedd y Fenter Benthyca Llywodraeth Leol yn caniatáu i'r Cyngor fenthyca swm ychwanegol o £2.153m yn 2025/26 a £1.435m yn 2026/27, gyda LIC yn cyllido'r costau benthyca. Daw hyn â chyfanswm y cyllid ar gyfer Ail-wynebu Priffyrdd yn 2026/27 i £3.135m.
- **Cerbydau** – Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddod yn sefydliad carbon niwtral ac, er mwyn cyflawni'r ymrwymiad hwnnw, mae'n rhaid i'r Cyngor leihau nifer y cerbydau petrol a disel a ddefnyddir. Fodd bynnag, bydd yn anodd cyflawni hyn o fewn y cyfyngiadau cyllido presennol, a bydd y Cyngor yn dibynnu ar gyllid grant ychwanegol, neu bydd rhaid newid o brynu'n uniongyrchol i brydlesu er mwyn cyflawni'r newid. Bydd rhaglen y Gwasanaeth i brynu cerbydau graeanu newydd ac uwchraddio fflyd Cludiant Cymunedol Môn yn parhau hefyd. Dyranwyd cyfanswm o £550k er mwyn prynu cerbydau newydd.

- **Asedau TG** - Mae angen buddsoddiad parhaus er mwyn cynnal isadeiledd craidd y Cyngor ac adnewyddu dyfeisiadau a ddefnyddir gan staff i gael mynediad at systemau. Nodwyd bod angen £433k er mwyn cynnal yr isadeiledd craidd a phrynu dyfeisiau bwrdd gwaith. Fodd bynnag, mae angen rhaglen o wariant ychwanegol gwerth £426k yn 2026/27 er mwyn cyllido cost isadeiledd sydd angen ei hadnewyddu ar frys.
- **Asedau TG mewn Ysgolion** - Mae buddsoddiad sylweddol wedi'i wneud er mwyn uwchraddio asedau TG mewn ysgolion, gan ddefnyddio cyllid LIC (HWB). Pan fydd yr asedau hyn yn cyrraedd diwedd eu hoes, y Cyngor fydd yn gyfrifol am gyllido asedau newydd i gymryd eu lle. Er mai swm bychan yn unig o wariant sydd ei angen yn 2025/26 (£259k), mae cyllid yn cael ei ddyrannu pan fydd o ar gael er mwyn sefydlu cronfa wrth gefn i gyllido'r gwariant angenrheidiol sylweddol o dros £2m yn 2027/28. Amcangyfrifir y bydd gan y gronfa falans o £983k ar ddechrau 2026/27, a bydd swm ychwanegol o £220k yn cael ei ychwanegu at y gronfa o'r gyllideb referniw yn 2026/27. Bydd hyn yn gadael balans o £944k ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2026/27.

4.3. Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl

Mae'r galw am addasiadau mawr i alluogi trigolion anabl i barhau i fyw gartref yn parhau i fod yn uchel. Mae cyllid o £500k ar gyfer addasu tai Cyngor wedi'i gynnwys yng nghyllideb cynnal a chadw wedi'i chynllunio y CRT, ond mae'n rhaid i'r Cyngor gyllido gwaith mewn cartrefi preifat hefyd. Yr un yw'r dyraniad ag yn 2026/27, sef £900k.

5. RHAGLEN CYMUNEDAU DYSGU

- 5.1. Mae gwaith y Cyngor i foderneiddio'r ystâd ysgolion, drwy raglen Cymunedau Dysgu LIC, yn symud i'r cam nesaf ac, o ganlyniad, nid oes unrhyw waith wedi'i gynllunio ar unrhyw ysgolion newydd yn 2026/27. Mae gwaith yn mynd rhagddo er mwyn datblygu'r ysgol uwchradd newydd arfaethedig yng Nghaergybi, ond nid oes unrhyw wariant cyfalaf wedi'i gynllunio ar gyfer 2026/27.

6. PROSIECTAU ERAILL

- 6.1. Bydd angen gwariant sylweddol yn y tymor canolig i uwchraddio cyfleusterau gwastraff y Cyngor. Yn ogystal â phrynu offer newydd i gymryd lle offer sydd wedi mynd yn hen, bydd hefyd yn caniatáu i'r cyfleusterau ym Mhenhesgyn a Gwalchmai gael eu gwella er mwyn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol newydd a chaniatáu i'r Cyngor gyflawni targedau ailgylchu LIC. Mae gwaith ar y gweill i sicrhau cyllid grant gan LIC i gyllido'r mwyafrif o'r buddsoddiad. Dechreuodd y Cyngor dderbyn cyllid drwy gynllun cyfrifoldeb estynedig cynhyrchwyr dros Becynwaith (eEPR) Llywodraeth y DU yn 2025/26, a bydd hyn yn parhau yn 2026/27. Amcangyfrifir y bydd y Cyngor yn derbyn £2.395m o gyllid yn 2026/27. Mae'r cyllid hwn wedi'i glustnodi i gyllido buddsoddiad hanfodol yn isadeiledd gwastraff nad yw'n cael ei gyllido drwy grantiau LIC. Mae £3.806m wedi cael ei ddyrannu yng nghyllideb 2026/27 a bydd hyn yn defnyddio'r cyfan o'r cyllid eEPR. Bydd lefel y gwariant yn y dyfodol yn dibynnu ar lefel y cyllid eEPR yn y dyfodol, yn ogystal ag unrhyw grantiau y gellir eu denu gan LIC.
- 6.2. Mae angen trwsio a gwella'r pier a'r pontynau ym Mhier San Siôr, Porthaethwy. Bydd hyn yn caniatáu i'r pier a'r pontynau barhau i gael eu defnyddio. Dyranydd £225k ar gyfer y prosiect.
- 6.3. Mae cynlluniau ar y gweill i gwblhau gwaith adnewyddu ar Ganolfan Hamdden Plas Arthur. Mae'r cynllun yn cynnwys ail-fodelu'r dderbynfa, creu man chware meddal, ystafelloedd ffitrwydd newydd ac ystafelloedd cyfarfod. Cyfanswm cost y cynllun yw £2.333m a bydd yn cael ei gyllido o'r incwm a gynhyrchwyd trwy werthu Cwrs Golff Llangefni, ad-daliad TAW a dderbyniwyd nifer o flynyddoedd yn ôl yn dilyn newid dosbarthiad TAW gwasanaethau Hamdden, cyllid y Gronfa Ffyniant Gyffredin a chronfeydd wrth gefn y Cyngor.

- 6.4.** Mae'r Cyngor wedi derbyn dyraniad o £1.5m o Gronfa Balchder Bro Llywodraeth y DU ac mae angen ei wario erbyn Mawrth 2027. Mae'n rhaid defnyddio'r cyllid i ddarparu gwelliannau tymor byr, gweladwy mewn lleoedd a mannau sy'n werthfawr i gymunedau erbyn Mawrth 2027, gan adlewyrchu balchder lleol a meithrin twf economaidd. Bydd disgresiwn llwyr gan y Cyngor i wario'r cyllid ar brosiectau a rhaglenni fydd, yn ei farn o, yn dwyn ffrwyth fwyaf cyflym. Mae Llywodraeth y DU yn disgwyl i'r ymgysylltu ganolbwyntio ar y gymuned, gyda mewnbwn gan chydranddeiliaid lleol. Er mwyn cyflawni prosiectau o fewn yr amser sydd ar gael, bydd rhan o'r cyllid yn cael ei ddosbarthu i'r 40 Cyngor Tref a Chymuned, a'r gweddill yn cael ei wario ar brosiectau'r Cyngor ei hun. Mae gwaith yn mynd rhagddo i lunio rhestr derfynol o'r prosiectau fydd yn cael eu gwireddu.

7. CYFRIF REFENIW TAI

- 7.1.** Mae'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT) yn gyfrif sydd wedi'i hamgau ar gyfer gwariant refeniw a chyfalaf. Bydd y rhaglen arfaethedig ar gyfer 2026/27 yn parhau i fuddsoddi yn y stoc bresennol er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn parhau i gydymffurfio â safonau SATC, a bydd £15.71m yn cael ei fuddsoddi.
- 7.2.** Mae gwaith cynllunio'n mynd rhagddo ar gyfer adeiladu cyfleuster gofal ychwanegol a gofal preswyl newydd ym Mhorthaethwy. Mae £14.001m o wariant wedi'i gynllunio ar gyfer 2026/27, a defnyddir cyllid grant i gyllido'r prosiect yn 2026/27, ond wedi hynny defnyddir cymysgedd o gyllid grant a benthycia digefnogaeth. Bydd costau refeniw'r benthyciad yn cael eu talu o'r incwm ychwanegol a gynhyrchir wrth osod y fflatiau gofal ychwanegol a'r ffioedd a godir ar y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer elfen breswyl y prosiect.
- 7.3.** Mae'r Cyngor yn parhau i adeiladu tai newydd ar hyd yr Ynys, ac mae nifer o brosiectau wedi'u cynllunio ar gyfer 2026/27. Mae'n rhaid cynnal asesiad hyfywedd ariannol ar bob prosiect ac ni chaiff prosiect ei ychwanegu at y rhaglen oni bai bod yr asesiad yn gadarnhaol a'i fod yn cael ei awdurdodi gan y Pwyllgor Gwaith o dan y protocol awdurdodi a gytunwyd. O ganlyniad, dim ond £1.498m sydd wedi'i gynnwys yn y gyllideb ar hyn o bryd, ond gallai prosiectau ychwanegol gael eu hychwanegu yn ystod y flwyddyn, pan fydd y prosiectau hynny'n barod i gychwyn.
- 7.4.** Bwriedir buddsoddi cyfanswm o £15.710m yn 2026/27 er mwyn cynnal a chadw stoc dai presennol y Cyngor. Bydd y rhaglen yn cael ei gyllido fel a ganlyn: y gwarged refeniw a gynhyrchir yn 2026/27 (£5.418m), Benthycia Digefnogaeth (£7.965m) a grantiau LIC (£2.690m).
- 7.5.** Bydd y rhaglen fuddsoddi tymor hir, a sut y'i cyllidir dros y 30 mlynedd nesaf, yn cael ei nodi yng nghynllun busnes y CRT, a gyflwynir i'r Pwyllgor Gwaith maes o law.
- 7.6.** Neilltuwyd swm o £363k, wedi'i ariannu o warged yn ystod y flwyddyn, er mwyn prynu cerbydau newydd ar gyfer yr Uned Cynnal a Chadw Tai.

8. CRYNODEB O'R RHAGLEN GYFALAF A ARGYMHELLIR 2026/27

8.1. Mae Tabl 3, isod, yn crynhoi'r rhaglen gyfalaf a argymhellir ar gyfer 2026/27, ac mae dadansoddiad mwy manwl wedi'i gynnwys yn Atodiad 2:-

Tabl 3
Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf A Argymhellir 2026/27

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2025/26 a Ddygwyd Ymlaen – Cronfa Gyffredinol		8,394
Adnewyddu Asedau / Prynu Asedau Newydd		6,678
Isadeiledd Gwastraff		3,806
Offer TG mewn Ysgolion		259
Pier Porthaethwy		225
Gwaith Adnewyddu Plas Arthur - Cam 2		1,650
Balchder Bro		1,500
Cyfrif Refeniw Tai		31,572
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf A Argymhellir 2026/27		54,084
Cyllidir Gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,761
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		5,047
Cymunedau Dysgu – Benthyca Digefnogaeth		0,000
Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		271
Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig		3,452
Grantiau Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru		10,044
Benthyca Digefnogaeth - Cronfa Gyffredinol		937
Gwarged Cyfrif Refeniw'r CRT		5,418
Grantiau Allanol y CRT		17,291
Benthyca Digefnogaeth y CRT		8,863
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2026/27		54,084

CYLLIDEB GYFALAF ARFAETHEDIG DERFYNOL 2026/27

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycia â Chefnogaeth £'000	Benthycia Digefnogaeth £'000	Gwarged y CRT £'000	Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig £'000	Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000
Cynlluniau ymrwymedig 2025/26 a ddygwyd ymlaen								
Cynnal a Chadw Ysgolion	913			913				
Cynnal a Chadw Adeiladau Cyngor Eraill	447			169	119		159	
Cerbydau	120			120				
Uwchraddio Toiledau Cyhoeddus	280						100	180
Uwchraddio Toiledau mewn Ysgolion Uwchradd	43							43
Trwsio a Chynnal a Chadw - Llyfrgell Porthaethwy	17			17				
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Garreglwyd	355				355			
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Brwynog	12			3	9			
Trwsio a Chynnal a Chadw - Cartref Preswyl Plas Mona	20			20				
Trwsio a Chynnal a Chadw - Hen Reithordy	35			35				
Trwsio a Chynnal a Chadw - Gors Felen	215				215			
Cynllun Buddsoddi Rheoli Gwastraff	816	458					358	
Canolfan Hamdden Plas Arthur	683	183					500	
Canolfan Hamdden Amlwch	74			74				
Canolfan Hamdden David Hughes	28			28				
Safle'r Goron, Caergybi - Ailddatblygu	816	816						
Trawsnewid Trefi - Terfynfa Forol Amlwch	480	480						
Trawsnewid Trefi - Grant Creu Lle	301	301						
Caergybi: Prosiect Trawsnewid a yrrir gan Ddiwylliant a Threftadaeth	2,500	2,500						

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Gwarged y CRT £'000	Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig £'000	Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd (Cyllid Cyfatebol)	239				239			
Cyfanswm Cynlluniau Ymrwymedig 2026/27	8,394	4,738	0	1,379	937	0	1,117	223
Adnewyddu Asedau / Prynu Asedau Newydd								
Adnewyddu Adeiladau Ysgol	900			900				
Adnewyddu Adeilad y Cyngor	334			334				
Prynu Cerbydau Newydd	550		550					
Prynu Offer TG Newydd - Cyffredinol	859			433			426	
Prynu Offer TG Newydd - Ysgolion	259						259	
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	900		900					
Ail-wynebu Priffyrdd	3,135		1,311	1,824				
Cyfanswm Adnewyddu Asedau / Prynu Asedau Newydd	6,937	0	2,761	3,491	0	0	685	0
Isadeiledd Gwastraff								
Uwchraddio Peiriannau a Chanolfannau Ailgylchu	3,806	3,806						
Cyfanswm Isadeiledd Gwastraff	3,806	3,806	0	0	0	0	0	0
Prosiectau Eraill								
Pier a Phontynau Porthaethwy	225			177				48
Gwaith Adnewyddu Plas Arthur - Cam 2	1,650						1,650	
Balchder Bro	1,500	1,500						
	3,375	1,500	0	177	0	0	1,650	48
CYFANSWM Y GRONFA GYFFREDINOL	22,512	10,044	2,761	5,047	937	0	3,452	271

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Gwarged y CRT £'000	Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig £'000	Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000
Cyfrif Refeniw Tai								
Rhaglen Cynnal a Chadw SATC a Gynlluniwyd	15,710	2,690			7,965	5,055		
Cyfleuster Gofal Ychwanegol Porthaethwy	14,001	14,001						
Datblygiadau Newydd	1,498	600			898			
Prynu Cerbydau Newydd	363					363		
CYFANSWM CYFRIF REFENIW TAI	31,572	17,291	0	0	8,863	5,418	0	0
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2026/27	54,084	27,335	2,761	5,047	9,800	5,418	3,452	271